

Bygg- och anläggningsprogrammet

UPPFÖLJNING AV GYMNASIESKOLAN 2019

Denna publikation är ett utdrag ur Skolverkets rapport "Uppföljning av gymnasieskolan 2019". Rapporten publiceras årligen och finns i sin helhet i Skolverkets publikationsdatabas.

Förklaringar och definitioner av måtten i tabellerna finns i Skolverkets rapport "Uppföljning av gymnasieskolan 2019".

Publikationen finns att ladda ner som kostnadsfri PDF från Skolverkets webbplats: skolverket.se/publikationer

Grafisk produktion: AB Typoform
Omslagsbild: Getty Images

Skolverket, Stockholm 2019

Bygg- och anläggningsprogrammet

Efter examen från bygg- och anläggningsprogrammet ska eleverna ha de kunskaper som behövs för att arbeta inom något av bygg- och anläggningsbranschens yrken, till exempel som anläggningsarbetare, anläggningsmaskinförare, betongarbetare, byggnadsmålare eller plåtslagare. Programmet har fem inriktningar: *anläggningsfordon, husbyggnad, mark och anläggning, måleri* samt *plåtslageri*.

Elever på programmet

Antalet elever som har sökt till och som har påbörjat studier på programmet har ökat sedan 2015. Hösten 2018 var det 4 753 elever som påbörjade studier på programmet. Totalt är det under innevarande läsår 13 212 elever som läser på programmet varav 2 936 lärlingar.

Andelen elever som är kvar på programmet efter ett år är 93 procent. Andelen som slutfört gymnasieutbildningen med examen från samma program tre år senare är 75 procent. De flesta elever som har lämnat programmet efter ett år har gått till ett annat yrkesprogram. De elever som har lämnat programmet efter två år har gått till ett annat yrkesprogram eller är ej registrerade i gymnasieskolan.

Av de elever som påbörjade programmet 2015 är det 82 procent som har slutfört en gymnasieutbildning med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng tre år senare. Av dessa är det 76 procentenheter som har fullföljt med examen. Av de elever som slutförde programmet 2018, oavsett startår, med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 90 procent som slutförde med examen. Det var 40 procent som läste utökat program och 21 procent som läste in grundläggande behörighet.

Av den andra kullen elever som lämnade programmet med examen var det ett år efter avslutade studier 60 procent av ungdomarna som hade en etablerad position på arbetsmarknaden medan 4 procent var studerande.

Tabell 14. Elever med registrerad inriktning i år 3 på bygg- och anläggningsprogrammet.

	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Totalt antal elever med registrerad inriktning i år 3	5 176	4 717	4 134	3 964	3 769	4 047
Andel (%) av eleverna i år 3	96,7	100	100	100	100	100
Anläggningsfordon antal elever	449	360	416	428	356	454
Andel (%) av eleverna	8,7	7,6	10,1	10,8	9,4	11,2
Andel (%) av kvinnorna	7,7	5,7	6,9	7,9	7,1	10,1
Andel (%) av männen	8,8	7,8	10,4	11,1	9,7	11,3
Husbyggnad antal elever	3 429	3 087	2 669	2 553	2 551	2 690
Andel (%) av eleverna	66,2	65,4	64,6	64,4	67,7	66,5
Andel (%) av kvinnorna	24	25,8	27	31,4	36	35,9
Andel (%) av männen	70	69	68	67,4	70,5	69,3
Mark och anläggning antal elever	321	380	253	249	208	226
Andel (%) av eleverna	6,2	8,1	6,1	6,3	5,5	5,6
Andel (%) av kvinnorna	2,9	7,5	6	4,6	2,9	4,9
Andel (%) av männen	6,5	8,1	6,1	6,4	5,7	5,7
Måleri antal elever	744	690	635	549	503	511
Andel (%) av eleverna	14,4	14,6	15,4	13,8	13,3	12,6
Andel (%) av kvinnorna	64,3	58,5	58,6	55,2	51,6	46,8
Andel (%) av männen	10	10,7	11,4	10,1	9,9	9,4
Plåtslageri antal elever	233	200	161	185	151	166
Andel (%) av eleverna	4,5	4,2	3,9	4,7	4	4,1
Andel (%) av kvinnorna	1,2	2,6	1,4	0,9	2,3	2,3
Andel (%) av männen	4,8	4,4	4,1	5	4,2	4,3

Tabell 13. Elever på bygg- och anläggningsprogrammet.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Antal förstahandssökande	7 666	6 417	5 568	5 231	5 008	5 508	6 009	6 453
Andel (%) av förstahandssökande alla nationella program	6,4	5,7	5,2	4,9	4,7	5	5,2	5,2
Antal nybörjarelever i år 1	4 792	4 137	3 683	3 530	3 269	3 684	3 769	3 908
Andel (%) nybörjare	81	80,7	81,3	83	83	84,4	83,1	82,5
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	175,5	174,3	175,5	178	180,5	182	184,4	186,0
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	4,5	4,1	3,8	3,5	3,2	3,1	3,3	3,4
på nationella program	5,4	5	4,6	4,4	4,1	4,4	4,5	4,4
på yrkesprogram	14,2	13,9	13,2	12,8	12,4	13,3	13,6	13,1
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	5 923	5 128	4 532	4 256	3 950	4 375	4 557	4 753
varav antal elever i år 2	-	5 556	4 931	4 324	4 081	3 887	4 207	4 412
varav antal elever i år 3	-	-	5 353	4 719	4 136	3 965	3 770	4 047
Totalt antal elever samtliga år	5 923	10 684	14 816	13 299	12 167	12 227	12 534	13 212
Antal lärlingar*	270	655	1 292	1 912	2 145	2 334	2 502	2 936
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	9,2	8,9	8,4	8,5	8,5	8,7	8,6	9,0
Andel (%) män	90,8	91,1	91,6	91,5	91,5	91,3	91,4	91,0
Andel (%) svensk bakgrund	90,2	89,8	89,1	88	87,9	87,6	87,2	86,4
Andel (%) utländsk bakgrund	9,8	10,2	10,9	12	12,1	12,4	12,8	13,6
Andel (%) offentlig huvudman	79,9	81,3	82,2	83,2	83,7	84,3	84,3	83,5
Andel (%) enskild huvudman	20,1	18,7	17,8	16,8	16,3	15,7	15,7	16,5
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	69,1	68,9	68,3	67,9	67,4	66,6	65,0	63,3
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	30,9	31,1	31,7	32,1	32,6	33,4	35,0	36,7

* Från och med läsåret 2018/19 beräknas antalet lärlingar baserat på skolverkets elevstatistik.

Programmets spridning i landet

Tabell 15. Bygg- och anläggningsprogrammets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2012/13	Läsår 2014/15	Läsår 2016/17	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	158	148	150	151
Antal skolenheter som har programmet i år 1	227	214	220	224
varav offentlig huvudman	151	149	157	157
varav enskild huvudman	76	65	63	67

Elevflöden i programmet

Tabell 16. Andel (%) elever på bygg- och anläggningsprogrammet som avbryter, byter från samt slutför programmet.

		Nyborjare 2011	Nyborjare 2012	Nyborjare 2013	Nyborjare 2014	Nyborjare 2015	Nyborjare 2016	Nyborjare 2017
Antal nyborjare		4 792	4 137	3 683	3 530	3 269	3 684	3 769
Efter ett år	Elever kvar på samma program	91,8	91,1	91,5	91,4	92	91,6	92,5
	Bytt till (annat) yrkesprogram	5,3	4,6	4,5	4,8	4,2	4,2	4,3
	Bytt till högskoleförberedande program	1,4	2,4	1,3	1,5	1,6	1,5	1,5
	Bytt till introduktionsprogram	0,8	0,6	1,4	1,4	0,9	0,9	0,4
	Ej registrerad i gymnasieskolan	0,8	1,3	1,4	1	1,4	1,8	1,3
Efter två år	Elever kvar på samma program	88,1	87,6	88,6	88,0	89,0	88,3	
	Bytt till (annat) yrkesprogram	6,4	5,6	5,5	5,7	4,9	4,6	
	Bytt till högskoleförberedande program	1,7	2,8	1,7	1,6	1,9	1,7	
	Bytt till introduktionsprogram	0,7	0,6	1	1,1	0,5	0,7	
	Ej registrerad i gymnasieskolan	3,1	3,4	3,2	3,7	3,7	4,6	
Efter tre år	Andel (%) med examen från samma program	70,7	73	72,2	73,0	74,6		

Tabell 17. Studieresultat och etablering på arbetsmarknaden för elever på bygg- och anläggningsprogrammet.

		Examensår 2014	Examensår 2015	Examensår 2016	Examensår 2017	Examensår 2018
Studieresultat	Antal elever som har avslutat gymnasieskolan på programmet	4 704	4 225	3 686	3 543	3 373
	Andel (%) som har lämnat programmet med examen	85,6	88	87,8	88,6	89,6
	Andel (%) med grundläggande behörighet	22,4	22,3	22,1	20,7	21,1
Ett år efter avslutade gymnasiestudier	Andel (%) etablerade på arbetsmarknaden	53,7	60,1			
	Andel (%) studerande	4,1	4,2			

Tabell 18. Genomströmning för nybörjarelever på bygg- och anläggningsprogrammet ht 2015, resultat efter tre års studier.

	Antal nybörjare ht 2015	Total andel (%) avgångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) som slutfört utbildningen inom samma program	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Nationella program totalt	85 674	82,5	76,1	6,4	79,8	8,0
Yrkesprogram totalt	25 432	78,7	72,0	6,7	76,7	8,6
Bygg- och anläggningsprogrammet	3 269	81,7	75,6	6,1	80,5	6,7
Kvinnor	291	71,8	66,0	5,8	68,7	15,5
Män	2 978	82,7	76,6	6,1	81,7	5,8
Svensk bakgrund	2 980	83,6	78,2	5,4	82,4	6,0
Utländsk bakgrund	289	62,6	48,8	13,8	60,9	13,5
Offentlig huvudman	2 798	83,7	77,7	6,0	83,0	5,9
Enskild huvudman	471	70,1	63,1	7,0	66,2	11,5
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	1 076	85,6	80,9	4,7	84,5	6,5
– gymnasial	2 156	80,2	73,5	6,7	78,9	6,7

Tabell 19. Studieresultat för elever som har avslutat gymnasieskolan på bygg- och anläggningsprogrammet vt 2018.

	Antal elever	Därav: Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) med utökat program	Andel (%) med grundläggande högskolebehörighet	Genomsnittlig betygspoäng
Nationella program totalt	81 536	90,4	9,6	30,6	73,0	14,3
Yrkesprogram totalt	25 968	88,4	11,6	39,9	34,3	13,2
Bygg- och anläggningsprogrammet	3 373	89,6	10,4	39,9	21,1	13,0
Kvinnor	268	89,6	10,4	49,3	32,1	13,5
Män	3 105	89,6	10,4	39,1	20,1	12,9
Svensk bakgrund	2 997	91,5	8,5	39,3	21,9	13,1
Utländsk bakgrund	376	74,5	25,5	44,9	14,6	11,7
Offentlig huvudman	2 864	90,4	9,6	39,7	21,3	13,1
Enskild huvudman	509	85,1	14,9	40,9	19,8	12,5
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	1 137	92,1	7,9	46,0	27,3	13,3
– gymnasial	2 168	88,6	11,4	36,3	17,9	12,8

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är det 9 procent kvinnor. Andelen har varit stabil över tid. Kvinnorna väljer i störst utsträckning, 47 procent, att läsa inriktningen *måleri*. Andelen kvinnor som väljer inriktningen *måleri* har minskat över tid till förmån för inriktningen *husbyggnad*. Männen väljer i störst utsträckning att läsa inriktningen *husbyggnad*, 69 procent.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 66 procent av kvinnorna som tre år senare erhöll en examen och 77 procent av männen.

Kvinnor som slutförde sina studier på programmet 2018 med antingen examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng hade till 49 procent läst utökat program och till 32 procent läst in grundläggande behörighet. Bland männen var det 39 procent som läst utökat program och 20 procent som läst in grundläggande behörighet.

Det är vanligare att män erhåller examen från programmet men de kvinnor som slutför utbildningen har i högre utsträckning läst in grundläggande behörighet.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 224 skolenheter i 151 skolkommuner. Det är 30 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 17 procent av eleverna läser hos dessa. Såväl andelen elever som läser hos enskild huvudman som andelen fristående skolenheter har minskat något sedan 2011.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 63 procent av eleverna hos enskild huvudman som tre år senare erhöll en examen och 78 procent av eleverna hos offentlig huvudman.

För elever som har lämnat gymnasieskolan från programmet hos enskild huvudman 2018 med antingen examen eller studiebevis om 2 500 poäng är det 41 procent av eleverna som har läst utökat program och 20 procent som har läst in grundläggande behörighet. För elever som slutfört programmet hos offentlig huvudman är det 40 procent som har läst utökat program och 21 procent som har läst in grundläggande behörighet.

Elever som har läst utbildningen hos en offentlig huvudman har i större utsträckning erhållit en examen. Det är ingen skillnad mellan typ av huvudman avseende elevernas val att läsa in grundläggande behörighet.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 14 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har ökat sedan 2011. Det är en större andel av eleverna med svensk bakgrund, 78 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever med utländsk bakgrund, 49 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 39 procent av eleverna med svensk bakgrund som hade läst utökat program och 22 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever med utländsk bakgrund var det 45 procent som hade läst utökat program och 15 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 37 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 31 procent. Det är en något större andel av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning, 81 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, 74 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 46 procent av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning som hade läst utökat program och 27 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning var det 36 procent som hade läst utökat program och 18 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Kommentar om bygg- och anläggningsprogrammet

Stabil tillströmning av elever

Frågor om jämställdhet, kompetensförsörjning och kvaliteten på yrkesutbildning har varit fortsatt viktiga i Skolverkets dialog med ledamöterna i det nationella programrådet för bygg- och anläggningsprogrammet. Det har diskuterats hur branscherna själva genom deltagande på gymnasieämnar och ökad aktivitet i media och sociala medier kan bidra till att öka attraktionskraften och kännsdomen om möjligheterna till både arbete och fortsatta studier efter bygg- och anläggningsprogrammet. Skolverkets kampanj ”Gymnasiemytologin” anses också ha haft en positiv inverkan på elevers och vårdnadshavares syn på yrkesprogrammets möjligheter till både vidare studier och välbetalda arbeten. Bygg- och anläggningsprogrammet har för tredje året i rad en ökning av antalet elever som både söker och antas till programmet. Det gäller också andelen kvinnor som även detta år ökade.

Fler elever läser in grundläggande behörighet och når målen för gymnasieexamen

Fördelningen av eleverna på programmets fem inriktningar är tämligen stabil där drygt 60 procent av eleverna väljer *husbyggnad*, cirka 15 procent av eleverna väljer *måleri*, cirka 12 procent väljer *anläggningsfordon*, cirka 7 procent av eleverna väljer *mark och anläggning* och cirka 6 procent väljer *plåtslageri*. Eleverna som går på bygg- och anläggningsprogrammet läser i allt större omfattning de kurser som krävs för grundläggande behörighet vilket flera ledamöter i programrådet påtalar att branschen sätter stort värde på. Statistiken visar att eleverna på bygg- och anläggningsprogrammet i hög grad når målen för gymnasieexamen. Av 3 373 avgångselever fick 3 021 elever en gymnasieexamen, 89,5 procent av kvinnorna och 82,4 procent männen på programmet.

Kvaliteten på yrkesutbildningen

Inom programrådet har det fortsatt diskuterats hur olika parametrar påverkar kvaliteten på yrkesutbildningarna, där till exempel yrkeslärarnas kompetens i både rollen som kunniga inom yrket och duktiga pedagoger, tid i lärarnas tjänster för apl-besök och uppföljning samt fortsatt utbildning av handledare på apl-platserna anses ha en stor inverkan på utbildningens kvalitet och elevernas måluppfyllelse. Den gymnasiala lärlingsutbildningen blir allt vanligare inom bygg- och anläggningsprogrammet vilket ställer högre krav på samverkan mellan skola och arbetsplats.

Programrådet anser även att de lokala programrådets arbete behöver kvalitetssäkras då det idag finns en stor variation på hur dessa bedrivs. Programrådet ser behov av ett tydligare stödmaterial som kan användas av skolorna vid planering och genomförande av lokala programråd. Det finns idag en vägledning i Skolverkets publikation ”Planera, genomföra och följ upp arbetsplatsförlagt lärande”¹.

Elever med rätt kompetens är attraktiva på arbetsmarknaden

Ledamöter i programrådet vittnar om att arbete som många skolor gör genom att fortbilda och förbereda eleverna inför en anställning genom att erbjuda vissa så kallade behörighetskurser ökar elevernas attraktivitet på arbetsmarknaden. Det gäller behörighetsgivande kurser som heta arbeten, säkra lyft, arbetsplattform, ställningsbyggnad, arbete på väg och arbete på tak. *Anläggningsfordon* och *plåtslageri* är ett par av de inriktningar inom bygg och anläggningsprogrammet som är dyra att bedriva. Programrådet bedömer att kommuner i större utsträckning behöver samverka med branschskolor regionalt och även med vuxenutbildningen för att få bättre ekonomiska förutsättningar för kostsamma yrkesutbildningar och välkomnar Skolverkets försöksverksamhet med branschskolor.

Alternativa yrkesutgångar

Skolverket har tillsammans med programrådet inlett dialog om fler tänkbara yrkesutgångar med anknytning till andra yrkesprogram. Syftet är första och främst att lösa kompetensbrister inom vissa yrken men också att bidra till programmets attraktivitet och till ökad kvarvarofaktor hos elever. Tänkbara yrkesutgångar som har diskuterats är tornkranförare, bygghandel, stålbyggnad och småhusbyggnad där det i diskussionerna har framkommit att det finns ett intresse av utbildning mot inom branschen nya yrkeskategorier och dessa visar sig ha kopplingar till yrkesprogrammen handels och administrations-, industri-tekniska och hantverksprogrammen.

¹ *Planera, genomföra och följ upp arbetsplatsförlagt lärande* Skolverket, 2018.